

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През четвъртото тримесечие на 2024 г. брутният вътрешен продукт (БВП) нараства с 3.4% в сравнение с четвъртото тримесечие на 2023 г. и с 0.9% спрямо третото тримесечие на 2024 г. по сезонно изгладени данни.

Четвърто тримесечие на 2024 година

БВП в стойностен обем, текущи цени

През четвъртото тримесечие на 2024 г. произведеният БВП¹ възлиза на 57 587.2 млн. лв. по текущи цени според предварителните данни (виж табл. 1 от приложението). На човек от населението се падат по 8 942 лв. от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.830944 лв. за 1 щатски долар БВП възлиза на 31 452 млн. долара и съответно на 4 884 долара на човек от населението. Преизчислен в евро, БВП е 29 444 млн. евро, като на човек от населението се падат по 4 572 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност (БДС)² през четвъртото тримесечие на 2024 г. възлиза на 49 971.2 млн. лв. по текущи цени.

¹ **Брутният вътрешен продукт по пазарни цени** е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните икономически дейности на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите. БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;

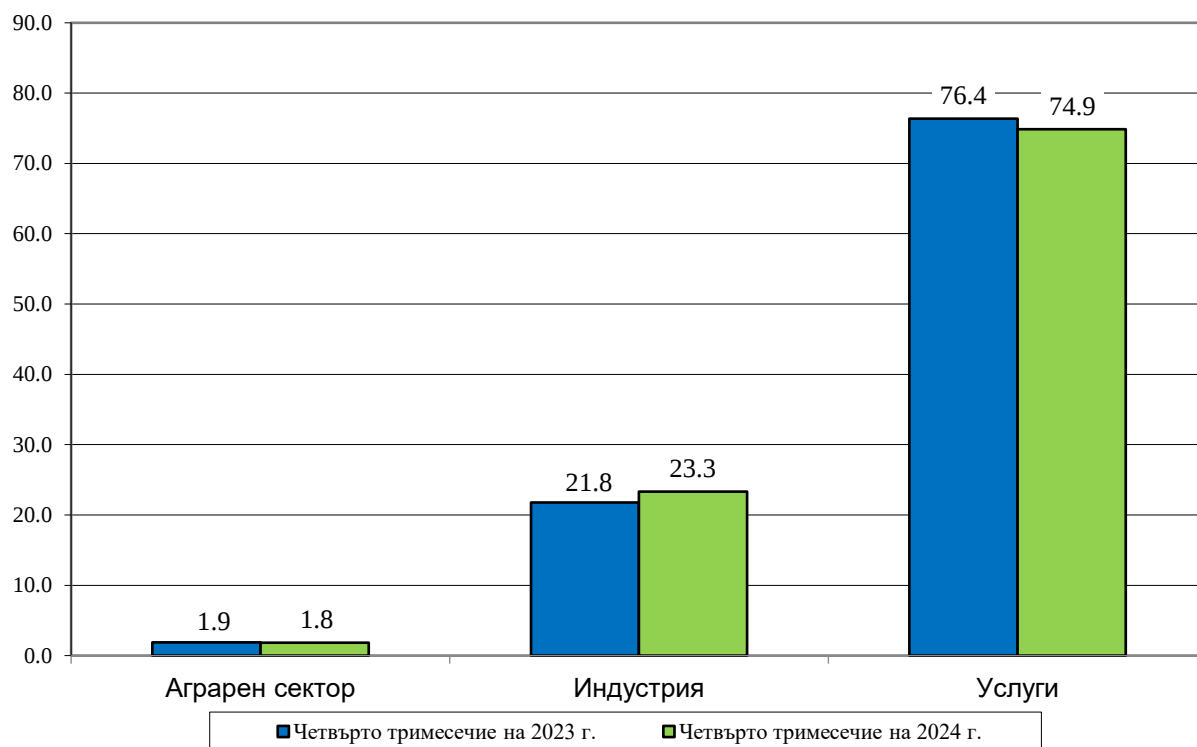
- БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентните институционални единици (фактически крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги;

- БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка „Формиране на дохода“ (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² **Брутната добавена стойност по базисни цени** е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени и междинните производствени разходи по цени на купувач.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

**Фиг. 1. Структура на brutната добавена стойност по икономически сектори
през четвъртите тримесечия на 2023 и 2024 година, %**

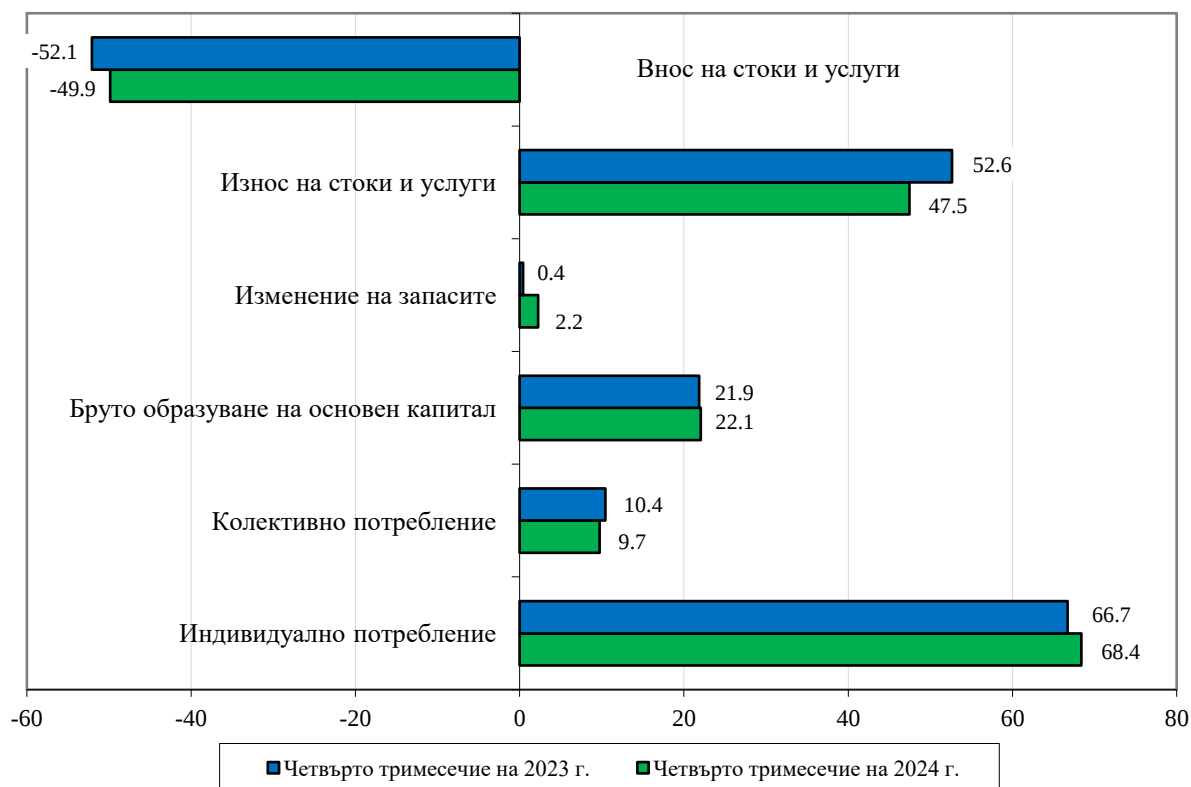
През четвъртото тримесечие на 2024 г. относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката е 1.8%, което е намаление с 0.1 процентни пункта спрямо четвъртото тримесечие на 2023 година.

Индустриалният сектор увеличава относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1.5 процентни пункта, до 23.3%.

Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сектора на услугите, се намалява през четвъртото тримесечие на 2024 г. с 1.5 процентни пункта спрямо четвъртото тримесечие на 2023 година.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Фиг. 2. Компоненти на крайното използване на БВП през четвъртите тримесечия на 2023 и 2024 година, %

През четвъртото тримесечие на 2024 г. за крайно потребление³ се изразходват 78.1% от БВП. Инвестициите (бруто образуване в основен капитал⁴) формират 22.1% от БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е отрицателно.

Темп на прираст на БВП и БДС по сезонно изгладени данни

Тримесечни изменения

През четвъртото тримесечие на 2024 г. БВП нараства с 0.9% спрямо предходното тримесечие според предварителните и сезонно изгладени данни (виж табл. 2 от

³ **Разходите за крайно потребление** включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ **Бруто образуването в основен капитал** се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определения отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството или от внос, които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

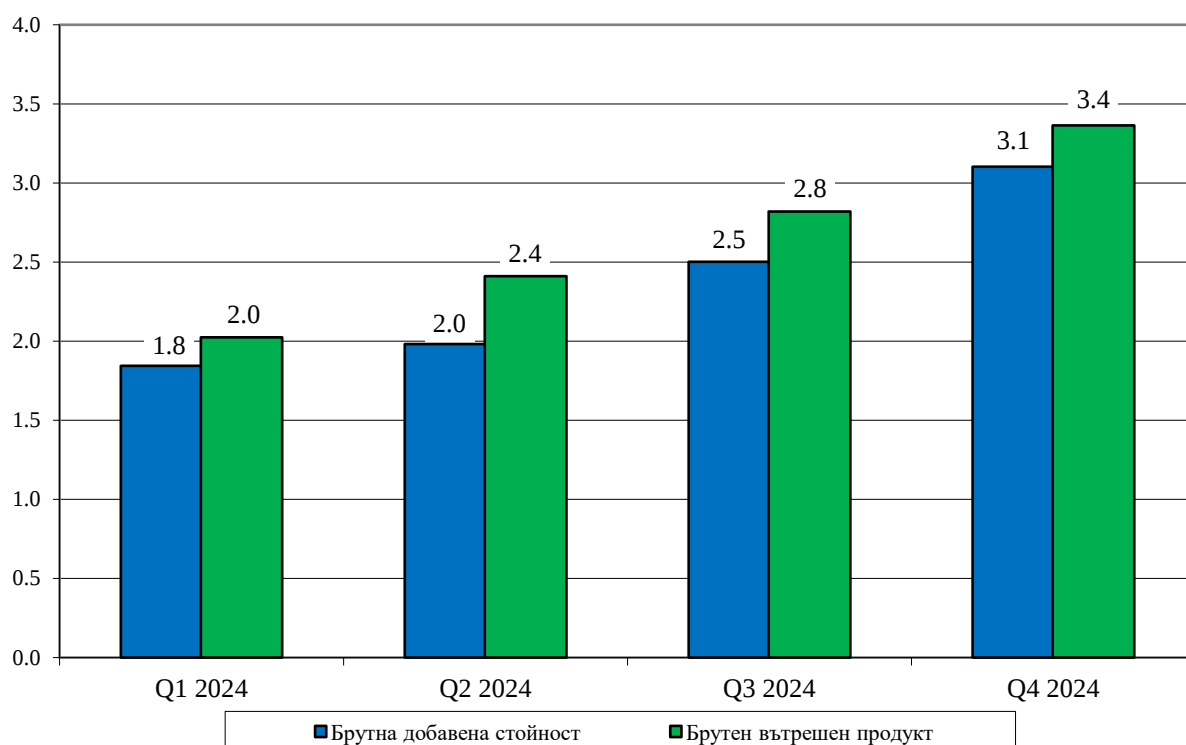
приложението). Брутна добавена стойност в икономиката също нараства с 0.9% на тримесечна база.

Сезонно изгладените данни за четвъртото тримесечие на 2024 година показват нарастване на крайното потребление с 0.9% спрямо предходното тримесечие. През четвъртото тримесечие на 2024 г. износът на стоки и услуги и вносът на стоки и услуги се увеличават съответно с 0.2% и с 1.5% в сравнение с предходното тримесечие по сезонно изгладени данни.

Годишни изменения

През четвъртото тримесечие на 2024 г. в сравнение с четвъртото тримесечие на 2023 г. БВП нараства с 3.4%, а БДС - с 3.1%, според сезонно изгладените данни (виж табл. 2 от приложението).

Фиг. 3. Темп на прираст на БВП и на БДС спрямо съответното тримесечие на предходната година, %

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Растежът на БДС се определя от увеличението при следните икономически дейности:

- „Строителство“ - с 8.1%, „Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа“ - с 5.9%, „Финансови и застрахователни дейности“ - с 5.7%, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство“ - с 3.3%, „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - с 2.9%, „Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване“ - с 2.0%, „Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинствата като работодатели; недиференцирани дейности на домакинствата по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби“ - с 1.4%, и „Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности“ - с 0.1%.

Спад е регистриран при „Селско, горско и рибно стопанство“ - с 6.9%, както и при „Операции с недвижими имоти“ - с 0.3%.

По отношение на компонентите на крайното използване влияние за регистрирания икономически ръст има крайното потребление с увеличение от 4.7%. През четвъртото тримесечие на 2024 г. бруто капиталообразуването бележи спад с 1.5% в сравнение със съответното тримесечие на предходната година, както и износът на стоки и услуги намалява с 1.4%, докато вносът на стоки и услуги нараства с 2.2%.

БВП за 2024 година

БВП за 2024 г., получен като сума от тримесечни данни, се увеличава в реално изражение с 2.8% спрямо 2023 година.

За 2024 г. БВП достига номинален стойностен обем от 202 861.5 млн. лева (табл. 1 от приложението). Преизчислен в щатски долари при средно годишен валутен курс от 1.807654 лв. за 1 щатски долар, БВП възлиза на 111 901.2 млн. долара. На човек от населението се падат 31 479 лв. от обема на показателя, или 17 364 долара. Преизчислен в евро, БВП е съответно 103 441 млн. евро, като на човек от населението се падат 16 052 евро.

Брутната добавена стойност възлиза на 176 760.5 млн. лева по текущи цени. Реалният стойностен обем на показателя е с 2.5% по-висок в сравнение с този, достигнат през 2023 година.

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА (ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)

През 2024 година относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката е 2.4%, което е намаление с 0.5 процентни пункта спрямо 2023 година. Индустриалният сектор създава 25.8% от добавената стойност на икономиката, като не се регистрира изменение в сравнение с 2023 година. Секторът на услугите нараства до 71.8%, при 71.3% през 2023 година.

Методологични бележки

Тримесечните оценки на националните сметки за БВП и неговите компоненти се разработват в съответствие с методологическите принципи на Европейската система от национални и регионални сметки в Европейския съюз.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са налични на уеб сайта на НСИ (www.nsi.bg).

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (9 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Брутният вътрешен продукт по пазарни цени е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

- БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена в икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите;
- БВП е сума от крайно използваните продукти и услуги от резидентните единици плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги;
- БВП е сума от компенсацията на наетите лица, нетните данъци върху производството и вноса, брутния опериращ излишък и смесения доход.

Брутната добавена стойност е разликата между произведената брутна продукция и междинните производствени разходи.

Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се осъществява с помощта на официално препоръчания от Евростат софтуерен продукт JDemetra+ и се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS.

Прилага се директен метод за сезонно изглаждане, при който агрегираните показатели и техните компоненти се подлагат на самостоятелно изглаждане.

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Приложение

Таблица 1

**Брутен вътрешен продукт за четвърто тримесечие на 2024 г. и за 2024
година по сезонно неизгладени данни**

№	Показатели	Четвърто тримесечие на 2024 г.			2024 г.		
		стойностен обем в текущи цени, млн. лв.	относителен дял, %		стойностен обем в текущи цени, млн. лв.	относителен дял, %	
			в БДС	в БВП		в БДС	в БВП
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+3+4):	49 971.2	100.0	86.8	176 760.5	100.0	87.1
2	Аграрен сектор	913.0	1.8	1.6	4 189.9	2.4	2.1
3	Индустрия	11 644.5	23.3	20.2	45 614.6	25.8	22.5
4	Услуги	37 413.6	74.9	65.0	126 956.0	71.8	62.6
5	Корективи	7 616.1		13.2	26 101.0		12.8
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16) <i>По елементи на крайното използване:</i>	57 587.2		100.0	202 861.5		100.0
7	Крайно потребление (8+9)	44 984.1		78.1	156 853.4		77.3
8	Индивидуално	39 387.9		68.4	138 276.4		68.1
9	Колективно	5 596.2		9.7	18 577.0		9.2
10	Бруто капиталообразуване (11+12)	13 989.1		24.3	41 290.6		20.4
11	В основен капитал	12 700.7		22.1	36 383.0		18.0
12	Изменение на запасите	1 288.4		2.2	4 907.6		2.4
13	Външнотърговско салдо (14 - 15)	-1 386.0		-2.4	4 717.5		2.3
14	Износ на стоки и услуги	27 329.0		47.5	113 211.2		55.8
15	Внос на стоки и услуги	28 714.9		49.9	108 493.7		53.5
16	Статистическа разлика	0.0		0.0	0.0		0.0

**БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ
ЧЕТВЪРТТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2024 ГОДИНА И ПРЕЗ 2024 ГОДИНА
(ПРЕДВАРИТЕЛНИ ДАННИ)**

Таблица 2

Темп на прираст на БВП - общо и по компоненти¹

(Проценти)

№	Показатели	Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
		I 2024	II 2024	III 2024	IV 2024	I 2024	II 2024	III 2024	IV 2024
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори	0.9	0.6	0.7	0.9	1.8	2.0	2.5	3.1
2	Селско, горско и рибно стопанство;	-4.1	2.8	-6.8	1.3	-4.9	-0.4	-9.8	-6.9
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	1.8	-0.5	0.4	0.3	0.5	-0.2	1.1	2.0
4	Строителство	1.4	1.8	2.3	2.4	2.7	4.1	6.1	8.1
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	1.0	0.8	0.5	1.0	4.5	4.1	3.2	3.3
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	0.6	0.8	0.8	0.6	3.2	3.0	3.1	2.9
7	Финансови и застрахователни дейности	0.5	0.4	2.8	1.9	1.6	0.8	4.1	5.7
8	Операции с недвижими имоти	-0.9	0.5	0.1	-0.1	1.6	1.4	0.4	-0.3
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	-0.5	1.0	-0.7	0.3	1.5	2.1	-0.1	0.1
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	2.5	0.2	3.0	0.1	4.6	2.7	6.8	5.9
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	1.2	0.0	0.0	0.3	-0.6	-0.1	0.4	1.4
12	Корективи	-1.4	4.0	1.4	2.6	1.7	6.7	5.8	6.6
13	Брутен вътрешен продукт	0.8	0.8	0.8	0.9	2.0	2.4	2.8	3.4
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление	1.6	0.9	1.4	0.9	3.8	4.0	4.4	4.7
15	Индивидуално	1.7	1.2	1.0	1.3	4.0	4.3	4.1	5.3
16	Колективно	0.7	-0.3	2.7	-1.2	2.2	2.4	5.0	1.8
17	Бруто капиталообразуване	-5.0	3.9	4.7	2.9	-5.6	5.3	6.9	6.4
18	В основен капитал	-1.9	-0.9	1.4	-0.1	3.4	-0.8	-1.7	-1.5
19	Изменение на запасите	.	.	.	.	.	.	.	.
20	Външнотърговско saldo	.	.	.	.	.	.	.	.
21	Износ на стоки и услуги	-2.2	2.4	-1.8	0.2	-3.4	1.4	0.2	-1.4
22	Внос на стоки и услуги	-2.1	2.5	0.4	1.5	-3.6	3.8	3.1	2.2

¹ Темпът на прираст е изчислен въз основа на сезонно изгладени верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2020 година.